

Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findata

Lausunto Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen määräyksestä koskien tietolupapäätöksen ja tietopyyntöpäätöksen tietosisältöjä ja tietorakenteita

Hyvinvointiala Hali kiittää mahdollisuudesta lausua määräysluonnoksesta. Lausunnon otsakkeet ovat suoraan määräysluonnoksesta. Otsakkeiden alle on koottu asiat, joihin toivomme jatkovalmistelussa kiinnitettävän huomiota. Lausunnon loppuun on nostettu vielä pari sellaista asiaa, jotka ovat yksityisille palveluntuottajille merkityksellisiä tämän määräysluonnoksen sekä toisilain muodostamassa kokonaisuudessa.

Päätöksen kohteena olevat aineistot ja aineistojen muodostus

Otsakkeen mukaisen kohdan kolmannessa kappaleessa huomioidaan päätöksen ja poimintasääntöjen yksiselitteisyys. Asian huomioiminen määräyksessä ja yksiselitteisyyden nostaminen tavoitteeksi on lähtökohtaisesti hyvä asia. Yksiselitteisyys helpottaa loppujen lopuksi myös tiedonhaltijoiden data-analyttikoiden työtä. Samalla on huolehdittava siitä, että tästä velvollisuudesta ei tule tiedonpyytäjiä ja -haltijoita raskauttavaa velvoitetta. Yksiselitteisyyden vaatimus ei saa johtaa siihen, että yksityisten palveluntuottajia veloitetaan tai heidän odotetaan hiovan yksityiskohtainen määrittely, jotta asiasta saadaan Findatan päätös.

Jo nyt on se tilanne, että tiedonpyytäjä ja -haltija tekevät määrittelyjä yhteistyössä esimerkiksi Teams-kokouksissa. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että tyypillisesti tiedonpyytäjä ei tiedä riittävän yksityiskohtaisesti data-altaan tietorakenteita. Poimintakuvauksen tarkkuuden korotus siirtyy helposti palveluntuottajille lisätyöksi ja konsultatiiviseksi kysymyksiksi. Kustannusriskin kasvamisen myötä palveluntuottajilla tulee olla oikeus laskuttaa toteutuneen työn mukaisesti koskien myös mm. suunnitteluvaiheessa annettua konsultatiota.

Käytännössä useamman, potentiaalisesti huonosti toisiinsa yhteensopivan järjestelmän datan yhteensovittaminen on monta kertaa hyvinkin työllistävä tehtävä. On tilanteita, joissa yksityisen palveluntuottajan analyttikot joutuvat tekemään useamman organisaa-

tion vastaavien henkilöiden kanssa suunnittelua tietojen yhdistämiseksi. Tästä työstä yksityisillä palveluntuottajilla tulee olla oikeus laskuttaa toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

Kohdan kappaleessa viisi todetaan myös sellaisesta poiminnasta, joka on tarkoitus toteuttaa useammin kuin yhden kerran. Yksityisillä palveluntuottajilla ei saa olla vastuuta siitä, että aineisto ei tässä välissä muutu. Esimerkiksi kirjauskorjaukset, statusten muutokset, tietojen poistot laillisista syistä voivat muuttaa tietoaineistoja poimintojen välillä. Poimintojen toistamisen tilanteissa on yhtä lailla huomioitava poiminnan toistamisesta aiheutuvat kustannukset. Kyseiset poiminnat voivat olla työläisiä. Jos palveluntuottajan täytyy varmistaa koontivaiheessa poiminnan toistettavuus, on se mahdollisesti haastavampi toteuttaa kuin kertapoiminta.

Aineiston käsittely ja luovutus

Määräyksen sivulla 10, ensimmäisessä kappaleessa Findatan tekemä anonymisointi esitetään pääsääntönä. Käytännössä tiedonhaltijat kuitenkin tekevät anonymisoinnin, tai ainakin haluavat sen tehdä, ennen tiedon lähettämistä Findatalle. Palveluntuottajien näkökulmasta kyse on tietoturvallisuudesta ja tietoturvallisesta tavasta toimia. Tiedonhaltijoille tulee olla oikeus toteuttaa anonymisointi ennen lähetystä. Tiedonhaltijoilla tulee olla myös oikeus periä korvaus tehdystä anonymisointityöstä.

Tietoturvallisesta käyttöympäristön määrittäminen

Toisilain mukaan yksityiset palveluntuottajat eivät ole lain 6 §:ssä mainittuja tiedonhaltijoita. Tämän seurauksena yksityiset palveluntuottajat eivät saa itse luvittaa omia, eivätkä muiden tietopyyntöjä aineistoonsa. Asian tilaan tulee saada muutos, joka antaa yksityisille palveluntuottajille lähtökohtaisesti samat oikeudet kuin julkisille palveluntuottajille.

Otsakkeen mukaisen kohdan toisen kappaleen kolmannessa bulletissa todetaan poikkeus pääsääntöön ("*...tietoluvan tietojen saamiseen muuhun turvalliseen käyttöympäristöön...*"). Vallitsevassa epäsuhtaisessa tilanteessa käyttöympäristöpoikkeuksen tulee koskea myös yksityisiä palveluntuottajia. Jos siis yksityinen palveluntuottaja on itse tiedonpyytjä omasta datastaan, tehden itse poiminnan, tulee palveluntuottajien tutkijoiden saada jatkaa tiedon käyttöä palveluntuottajan omassa tietoturvallisessa käyttöympäristössä. Ainoan mahdollisuuden ei tulisi olla Findatan Kapseli.

Lopuksi

Yksityisille palveluntuottajille on olennaista se, että palveluntuottajat saavat oman datan käsittelyyn mahdollisimman vastaavat oikeudet, kuin mitä on julkisilla toimijoilla (ml. tietoturvallisesti katsottu ympäristö). Tämä asiakokonaisuus vaatii muutoksia toisilakiin.

Toinen merkityksellinen asia liittyy aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Palveluntuottajilla tulee olla / säilyä oikeus periä riittävä korvaus tekemästään työstä. Koskipa työ lausuttavana olevan määräyksen edellyttämää tarkempaa määrittelytyötä ja siinä konsultointia tai esimerkiksi tietojen poimintaa tai anonymisointi.

Lisätietoja:

Jarno Talvitie
johtava asiantuntija, elinkeinopolitiikka
p. 050 569 5755
jarno.talvitie@hyvinvointiala.fi